

Plymouth, Pa., 3 d. Rugsėjo.

Kiekvienoje tautoje atsibudo po užėmimui sėdybę meilę link tos šalies, kurią apviespatavo per muszą arba ant ramybės kelio, kurioje apsisėdo su savo giminėm ir turtu. Vienok su nelygiu karsztumu jaučia tą meilę imant atskiriai tautas. Daug prisiskaitėme apie didvyriszkumą senųjų Grekų ir Rymionių, kurių tai didvyriszkumas vienok turėjo savo szaltinį nuramini-me ypatiszkos ambicijos (sav meilystės) ir dasiekimo garbės. Jeigu paminėję dėjas kitų atskirių tautų, mesim akia ant tėvyniszkos dirvos, galime drąsiai tarti, jog nei vienoje tautoje tėvynės meilė neturėjo taip dideles pajautas, kuri viską apima, kaip tai pas mus. Suprantu čia prisiriszimą lietuvių link tėvynės abelnai, nelypstant smulkių prietikių ir iszmatų.

Mes lietuviai esame pagūdoti per tai, jog mes savo tėvyniszką szalį pamylėjom daugiau už viską, ir dėlto mūsų isztremtojai po nūpūliui tėvynės pajautė nū visų, pagaliaus neprilankių mums tautų, sanjausmingumą link mus, kaip tokių, kurie ant tėvynės aukuro viską, ką turėjo, su dėjo. Tėvynės meilė yra dieviszkumu dėl lietuvio, ji per skriodžia visą jo duszją; ji po Dievui yra brangiausia turtu jo ant žemės. Ji visus be skirtumo kilties, lyties ir amžiaus perima. Ant jos pamirėjimo apalpus senuko akis blizgėsiu gyvenimo praszvinta ir karszta aszara ryda per raukszlėtus veidus.

Tėvynė pirmvisko yra tai žemė, ant kurios gyvenam, su visomis yvairybėmis apylinkių, yvairybėmis vaisių, su visų budu tos šalies — yra tai dangus, oras, vandū — yra tai viena žmonija, kurios mes sudedam dalį — yra tai ant galo vieszpatystė su visokiomis val-

nybėmis ir moraliszkomis nau-domis. Žemė ir žmonija ant jos gyvenanti yra pamatu tėvynės kuno, duszia gi tėvynės yra tautiszkumas ir kalba.

Žmonija rupestinčiausei už laiko tautiszką budą. Be tautiszkų budu nėra tautiszkumo. Lietuvys iszauklėtas svetimžemiszkūse budūse, panaszus yra sunui, pas svetimą motiną užaugintam. Jo szirdis neturi jautrumo, kada tautiszką gaidą iszgirsta, jis neprisidės prie aukos ant tėvynės aukuro, nepasiskubis reikale ant lauko imtynių; bus jis svetimu tarp sąvujų ir niekas jam szalyje nepatiks. Tautiszkumo nieks nepridūs ir nieks taipgi jo isz szirdies iszplėszti neįstengs. Jeigu tauta politikiszką savo stovį pražaido, tai neprażaido dar savo tautiszkumo, ba tie budai uždega meilės ugnį ir ipila gaivinanczią szilumą tėvynės.

Taigi mes neatbokim, bet gūdokim tautiszką budą, ba per jį gyvename kaip tauta ir saugojame savo tautiszkumą. Nesijūkim isz senų papročių mūsų tautos, bet tū labiau rupinkimės jūis užlaikyti, kad mes neprażaidytume savo tautiszkumą, pakol dasilauksim isz Dievo mylistos vėl geresnių laikų. „Tautiszkumas yra szirdžia, kalba yra krauju, tekancziū tėvyniszkam kune tautos. Kaip žmogaus szirdyje atsiliepia kraujas ir teka po gyslas, taip tautiszkume tarp tautos atsiliepia kalba ir apsiaubia milžiniszką kuną tautos. Iszlaszyk isz žmogaus kraują, o isztekės su jūmi gyvastis jo, iszleisk isz tautos kalbą, o iszbėgs su ja gyvata jos. Tauta gyvena taip ilgai, pakol kalba jos gyvena, be tautiszkos kalbos neturi tautos. Kaip szneka yra paveikslu mislies ir pajautų žmogaus, taip kalba yra paveikslu mislies ir pajautų tautos“.

Po kalbai kaip po sritis žemės galima pažinti amžių ir

gyvatą tautos, jos budą, laipsnį apszvietos, pagaliaus paskyrimą ir likimą jos ateitėje.

Atsigimimas didumo ir nesmirtelnumo tautosjaupirmvisko jos kalboje turi buti sudėtas. Du garsus paveizdai Grekų ir Rymionių pajudina mus, kad mes neabėjotume apie nesmirtelnumą lietuviszko vardo. Iszlesziūtos yra isz geografiszkų žemlapių tos dvi garsiausios tautos, o vardai jų szviecziasi prieszai visas kitas tautas. Irgi kas jiems tą nesmirtelną garbę suteikė? Kalba! Užtikrą mūsų kalba gali mus iszgelbėti nū visiszko iszdylimo.

Taigi pamylėkim tą kalbą, kaip szventą kraitį mūsų tėvų, o kraują mūsų Motynos-Tėvynės. Privalo jį mum buti taip brangi, kaip buvo brangus pirmiem krik-szczionim kraujas pralietas kankynėse už Kristusą. Rinkdavo jį į bonkas ir dūdavo kankintiniam į grabą su paraszu: „Už Kristų“. Panaszų pasitarnavimą isztaiso tie vyrai mūsų tautai, kurie taiso ir lavina tautiszką kalbą ir darbai jų, tame reikale raszyti, turi buti jiems dūti į grabą su paraszu: „Už Tėvynę“. Pasitaiko dar nesykį, jog tarpu savę sznekame svetima kalba, nors esame persitikrinę, jog tie, su kuriais sznekame, moka lietuviszškai. Darome taip, kaip kad mažai apstovėtume apie savo kalbą. Eikim pas svetimas tautas, ar ką tam panaszus mes iszgirsimė? Prieszingai, didžiausia mislia Prancuzo, Angliko ir Vokieczio yra jo kalba, su kuriai didžiūjasi kaip didžiausiu daigtu tautiszkos dvasios.

Taigi tegul tos svetimos tautos tarnauja mum tame dalyke už paveizdą. Pajauskime, kas tai yra Tėvynė, kas yra jos dvasia, jos gale, jos garbinga dalele. Ypatingai tu, jaunūmene, atmink ant to, jog jeigu mes jauni iszaugsimė į dvasią, tai taipgi ir Tė-

vynė į ją iszaugs, atminkim, jog mes esame jos grozybe, jos laime, jos viskūmi. J. A.

— Straipsnis „Ką lenkai apie mus raszo ir kur yra teisybė“ per pora numerių persitrauks isz priezasties didelio autoriaus sujieszkojimo medegos ir nesuspėjimo papieszti. Mat autorius nori iszrodyti aiszkiausius viskame faktus.

Isz Lietuvos.

— *Suvalkų rėdyba.* Daugumas pasakoja, kad *Senapilės* gimnazijos direktorius yra sąnariu paslaptinės maskolių policijos. Rasztūnkas gimnazijos, p. Stalskis, bjaurus žmogus ir lietuvis-renegatas, esąs agentu paslaptinės policijos. Jaigu tai taip, o abejoti nėra priezasties, tai dailiai iszrodo *Senapilės* gimnazija, gimnazija — tas lizdas apszvietimo, kur knibzda toki žalcziai, sąnariai paslaptinės policijos. Atgyja vėl kalbos, kad *Senapilės* gimnaziją naikys, o į jos vietą įtaisys mokslinyczią žemdarbystės. Bet rodos nepriderėtu gudams ko taip labai baidytis gimnazijos, kurios perdėtinis — direktorius, taip stropiai jiems tarnauja. Jauni, kur geresni, mokytojai neilgai paszyla *Senapilės* gimnazijoje: direktorius nori dasirinkti savotiszkus mokytojus... Ir teisybę pasakius, jau kone pusę turi po savo noru.

Tik sztai dabar dideliai nu-liudo ponas direktorius ir jo geri pagelbinėjai, kada po vienai nakeziai ant liktarnos stulpo rado prilipitą ant jų pamphletą. Kas-zin-kas paraszė ant arkuszo popieros stambiom raidėm (litarom), zinoma, gudiszkai: „Czionais įėjimas pas p. Massakovskį (direktorius pravardė), virszinjką agentų paslaptinės policijos. Galima, su jūm matytis kasdien nū...“ ir taip toliaus. Paskui buvo iszrasztytos prągardės nekurių mo-

kytojų — rusofitų, neužmiršta, žinoma, nė p. Stalskio. Tas paraszas, kaip sakiau, buvo prilipintas ant liktarnos stulpo, ant gatvės (ulyczios), tam daigte, kur eina takas prie direktoriaus namų, ir buvo kone visą dieną, pakol patysai direktorius neapsižiūrėjo. Visas miestas skaitė, o kursai ir neskaitė, tai nū kitų girdėjo. Patėmyjęs tą paraszą, direktorius susisaukė savo draugus, neužmirštant, žinoma, p. Stalskio, ir visi, sujungtomis spėkomis, stengėsi atlupti tą nelemtą popierą, nesudraskant jos, kad paskui butu galima sulyginti rankos rasztą: ar nepasiseks, vage, sugauti tą drąsūliū, kursai raszė. Visaip davė, kaip tik įmanydami, ir vandeniū vilgė, bet popiera taip drucziai buvo prilipinta, kad tu nors galą gauk! Tik su peilukais vos po vieną raidę (litarą) atkrapstė.

Sekanczią naktį jie susitarė saugoti, ar nepagaus ką vėl belipinant paraszą, bet niekas daugiaus nelipino. Tik kaszin koksai girtas žmogus išpludo jūs, kada visi į kruvą susitelkę ant trotuaro stovėjo: „Kokių velniū“ — sakė: — „jus czia stovit, ar jus isz peklos visus ant syk paleido — nė praeit negali!“ Stalskis iszguldė tūs žodžius direktoriui ir ant to pasibaigė jų laukimas.

Daktarą Kudirką, pas kurį gudai darė kratą, kaip jau rasziau, palaikė Kalvarijos kalėjime dvi sanvaiti (nedėli) ir paleido. Vienok turėjo pasiraszyti, kad niekur isz Szakių neiszsikels. Prova, žinoma, bus da ne taip greit, jei, žinoma, bus kokia nors, nės žinoma yra, kad tokiūse atsitikimūse maskoliai viską administratyviszkai atlieka.

Oras atvėso, dangus apsiaukęs ir beveik kasdien lyja. Javai isz laukų jau beveik visi suvalyti. Kokia sz-

met bus branda, dar nėra žinios.

J. Vėžys.

— *Veszyntai.* P. Antanas Komaras praėjusiame rudenyje pakėlė savo dvare, netoli Veszyntų, pūtą ir suvadino daug sveczių. Buvo taipogi užpraszytas kunigas P. isz parapijos T., kurs su p. Komuru turėjo gerą pažintį. Anykszczių asesorius Telegin, dasizinojęs, kad kunigas P. buvo svetimoje parapijoje be bilieto, tūjaus davė daneszimą gubernatoriui ir kunigas P. neužilgo apturėjo rasztą užmokėti 25 rublius koros. Da girdęs apie tą p. Komaras labai supyko ant asesoriaus, kad jis savo daneszimais nedaleidžia svecziams į jo dvarą atvažiūti, ir sztai kokią sztuką iszkirto Teleginui. Vėl pakėlė pūtą savo dvare ir nusiuntė vežimą į Anykszczius, kad pributu ant pūtos asesorius, nū ko szis neatsisakė. Bevakarieniaujant p. Komaras biskį jau įkaitęs, pradėjo iszmetinėti asesoriui, dėlko jis neleidžia sveczius į dvarą atvažiūti, ir savo kalboje taip įnirszo ant asesoriaus, kad ten pat prie stalo pradėjo lyginti kumszczia deszinią ir kairią pusę galvos, iszstumė per duris ir ponas Teleginas gavo naktyje eiti keletą viorstų pėkszczius, kol gavo vežimą. Neužilgo buvo pavarytas nū tarnystos.

— *Subaczis.* Atpigus javams pradėjo tarp lietuvių kaskart didesnis skaitlius ukinių griebtisi už prekystės. Taip Subaczis miestelyje yra dvi lietuviszkos krautuvės visokių tavorų: Seimonio ir Januszkos, abu isz Papilio sodžiaus ir du saliuonu, vienas pacziame miestelyje Staniencziaus, o antras prie vagzalio Vilko. Prekystė visiems einasi gerai. Pirm trejeto metų laikė czia savo krautuvę Gaidys ir gerai jam sekėsi, bet

gerokai pralobęs pirkto ten pat miestelyje ukę, o savo krautuvę pardavė kitiems.

— *Gelaziūse,* norėjo uždėti savo krautuvę D. Masilonėlis isz Žiliszkių, kurs jau nū keletu metų užsiima pardavojiūmu barankėlių, parsitraukiamų dideliomis baczkomis isz Rygos ir gerai jam tas amatas sekasi, nės užpelno ant metų su virszum 100 rublių, ne atitraukdamas nū ukės darbų. Gelazių žydai iszgirdę apie įsteigimą krautuvės, pūlė prie p. Kuszalauskio, prie kurio priklausio maž kone visas miestelis, praszydami, kad tam užprotestavotu, ir szis matyti labjaus mylėdamas žydus, ne kaip savūsius, nedaleido uždėti krautuvės, nors buvusis kunigas Rudokas buvo davęs vietą ant bažnyczios žemės. Tokiu budu Masilonėlis turėjo iszpardūti su utrota supirktus dėl prekystės tavorus.

— *Karsokiszks* miestelyje Januszką keletą metų laikė ant arendos p. Ordincziaus maluną ant Lavenos upės. Susirinkęs biskį skatiko, apdaleido szitūse metų maluną, o pasistatęs ten pat Karsokiszkeje savo namus labai puikioje vietoje, uždėjo krautuvę visokių tavorų, kurios dar czia niekūmet nebuvo. Isz pradžios prekystė jam einasi gerai. 1884 metų sudegė czia medinė bažnyczia Subaczios filia, bet kasztais vietinio kunigo Skapo ir parapijonų tapo atmuryta nauja kryziava, su penkais altoriais, su vienu boksztu gudiszko stiliaus, labai graži isz lauko ir isz vidaus. Gaila kad neužbaigtas muravoti szventorius, nekuriuose vietose nū lietaus pradėjo jau griuti, reikėtu kunigui Skapui labjaus pasirupinti ir užbaigti pradėtą darbą. Užsigeidė Karsokiszks kunigėlis isz filijos padaryti sav parapiją ir szią vasarą su p. Ordincziū buk kallektoriū važi-

nėjo po sodžius, kad žmonės pasiraszytu ant popieriaus, jog nori parapijos ir kad paskui tą popierą siunczia pasvyskupą ant daleidimo. Artymesniejie sodžiai kaip tai: Velniakei, Breiviszkei, Vepai, Palaukei nors nevisi susitaikė su valia kun. Skapo, o kiti visi butinai atsisakė, todėl nežinia ar seksis Kassokiszkeje padaryti parapiją, ar ne. Palaukių sodžiaus gaspadoriai, kurių skaitlius apie 17, turi mažą įsitikėjimą į valsziaus sudus, nės esant veikalui, nevisados jieszko ten tiesos ant prasikaltinusio, bet patys susirinkę nusprendžia dekretą. Taip szią vasarą vyrai nusprendė savo kaimynui Kazlauskui atskaityti 25 ryksztes už pragirtūkliavimą savo gyvulių, už primuszimą paczius ir už kitus papiktinimus, pleszanczius szlovę visam sodžiui. Dekretas buvo tūjaus iszpildytas ir Kazlauskis ant vyrų nebiskį nepyksta, nės pats pripazista, kad jam senei reikėjo tą padaryti ir prizadėjo ant tolesnio laiko paprovą. Teipogi nusidėjo priesz sodzių A. Siktaras nežmoniszku primuszimu paczius ir girtūklystėmis, tūjaus vėl susirinko vyrai ir taisėsi lupti kaip Kazlauskį, bet ant didzio praszyimo motinos ir jo paties aszarų, kad dovanotu, atidėjo iszpildymo dekretą ant tolesnio laiko; vienok atėmė prizadėjimą, jog daugiaus nieko panaszauš neatsitiks. Garbė Palaukiecziams, kad moka vieni antrais valdyti!

— *Į Pompenus* pradžioje Liepos mėnesio pribuvo naujas klebonas Szimkevyczia isz Pamitovio, o senasis Valentas iszsikėlė į Akmeną, Sziaulių apskriczio.

— *Puszaloto* zakristijonas Aleksandravyczius pasistatė namus ant klebono žemės prie pat rinkos ir buvo uždėjęs krautuvę, bet konkurencijos su žydais neiszlaikęs, turėjo szią

vasarą pasimesti prekiauti.

— *Vilkmergė.* Išvesta yra linija dėl gelžkelio pro Szventėnus į Vilnių ir pro Janovą į Kauną, o iš antros pusės pro Praskūnus, Subacį, Biržius ant Jalgavos. Apie Szventėnus jau pradėjo budavoti. Tas gelžkelis bus siauresnis už paprastąjį ir trūkiai eis su mažesniu greitumu. Traskūnūse bus vieta apsisojimo (vagzalas).

— *Kretingoje* 16 dienoje Liepos mėnesio pasimirė klištoriaus gvardijonas kun. Rymkevyczia amžiaus su virszum 70 metų. Į gvardijono vietą tapo aprinktas to paties klištoriaus bernardinus kun. Vladyczka.

Karklas.

Isz Kitur.

Suvienytos Valstijos.

— *Rochester, N. Y.,* 29 d. Ruggjucio. Straikas kriaucių, prigulinczių prie draugystės „United Garment Workers“ tęsiasi toliau. Taip viena kaip ir kita pusė nenori nusileisti nū savo reikalavimų o nei ant plauko. Skaitlius straukierių didinasi kiekviena valanda, kadangi abelnai szvenczia suvirsz 2,500 kriauczių.

— *New York, N. Y.* 28 d. Ruggjucio. Karolis Postulka, mėsininkas, turintis 34 metus amžiaus, nužudė šiandien savo paczią, Oną. Žmogzudį ant tų pėdų suaresztavojo. Jis tikrina, kad sugavo paczią ant begėdiszko darbo su koku nepažįstamu jam vyru. Rankos Pastulkienės yra supjaustytos į szmotus, kadangi gindamasi, griebėsi už mėsinikiszko peilio, su kuriūm jai vyras suteikė smertelnas žaisdas. Įdukės Postulka perpjovė jai gerklę nū ausies iki ausies, bet neušiganėdinę tūmi įgrudo savo aukai peilį po smakru ir nupjovė jį suvis,

Ir tas dar jį matyti neužganėdino, kadangi ismeigė peilį į peczius nelaimingos moteriszkes ir iszpjovė jai diktą szmotą kuno. Brrr!

— *Keliose vietose* Pennsilvanijos, New York'o, New Jersey ir Delaware atsitiko didelis drebėjimas žemės 1 Rugsėjo 6-je valandoje isz ryto. Namus supo kaip vyges ir žmones, gulinczius lovose, iszmetė isz jų. Labai didelį sumiszimą padarė tarp žmonių.

— *Madison, Wis.,* 29 Ruggjucio. Kada šiandien vakare isz Deerfield grįžo devynios ypotos isz „pic-nico“, staiga užėjo vėtra su griausmais ir perkunijom. Viena isz tų paskutiniųjų trenkė į vežimą, ant kurio radosi grįžtanczius isz „pic-nico“ ypotos, ir užmūszė isz jų tris ant daigto, laike kada kitas penkis labai apkurtino.

— *San Francisco,* 30 Ruggjucio. Garlaivis Monowai atėjo czia šiandien isz australiszkių portų ir pranesza, kad ant salų Honolulu pasirodė cholera.

Philadelphia, Pa.

Czionai laiko musų viengentis S. Arbaszauskas mėsinyczią, pø N. 1211 S. 2-nd Street. kurią užlaiko labai czystai ir visados turi szviežią mėsą, ką žinoma reiktu paremti mums lietuviams pirkdami pas jį.

— *Konstantinopolis,* 30 d. Ruggjucio. Lordas Salisbury reikalauja nū Didėsės Portos, kad padidintu skaitlių komisijos sąnarių, kurios reikalavimu bus pervedimas reformų Armenijoje. Toje komisijoje turi buti trys sąnariai delegavoti per kizancziaisias į tą dalyką vieszpatystes, o keturis kamisorjus perstatys sul-tonas.

— *Maskva,* 30 Ruggjucio. Czionykszcziai laikraszcziai raszo, jog Japonija reikalauja 30,000,000 taelų už apleidimą pussalio Lioatung.

— *Edinburg,* 29 Ruggjucio. Straikas Susivienijimo darbininkų Dundee'je didinasi kasdiena. Abelnai straičkija jau į 30,000 žmonių. Dirbtuvės apskelbė, jog jeigu ryto darbinikai nepargrižsz prie darbo, tai jos visos bus uždarytos, per ką straiakas gali tėtis labai ilgai.

— *Paryzius,* 29 Ruggjucio. Stuba prekybiszka ir kitos korporacijos Lyone užprotestavojo prieszai rėdymą parodos Paryziuje, kadangi per tai kenczia uždurbis mies-to Lyono, o Paryzius pats tik-tai apturi naudas isz parodų, isztaisytų kasztu visos szalies.

— *Paryzius,* 30 Ruggjucio. Matin dasizinojo, jog Anglija ir Brazilija susitaikė padaryti suszneckas apie salą Trinidad.

— *Paryzius,* 29 d. Ruggjucio. Pereitą subatą pas milijonierių baroną Alfonsą Rotszyldą atėjo gana sunkus laiszkas. Neesant namieje Rotszyldo, bovyjancziوسي Trouville, jojo sekretorius Jadvovyczius, žydas, atplėszė laiszką, o toje valandoje pasekė trenksmas, nutraukiantis jam tris pirsztus ir paojingai jį suzeidziant.

Ant tų pėdų paszaukta policija surinko smotelius laiszko, kuriame galbut radosi pekliszka maszina. Policija persitikrinus, jog anarchistai turėjo mieryje užmuszti Rotszyldą, o pekliszka maszina buvo taip padaryta kaip anoji, kurią mete 1891 nusiūsta keliem delegatam.

Gydytojai apveizdėję Jadvovycziaus žaisdas, tikrina, jog jos yra nepaojingos ir turi viltį, kad nepražaidys matymą.

— *Budapeszt,* 30 Ruggjucio. Debreczine areasztavojo du cigonu, užsiimancziu vaddžiojimu meszkių, o gyvenancziu Haiducke, Vengrūse. Apskūsta jūs už žudymą žmonių ir maitinimą savo meszkių jų kunais. Tyrinėjime prisipazino, jog jau nužudė iki sziam laikui keturis vyrus, o sukapoję į dalis, maitino jais savo meszkas. Kada dasizinojo apie tai žmonės, tai taip baisei įnirszo, kad tiktai policija iszgelbėjo jūs nū smerties.

— *Berlynas,* 30 d. Ruggjucio. Kunįgaikszcziutė Liudvika Zofia Szlezvig Halszteiniutė, pati prusiszko kunįgaikszcziio Fryderyko Leopoldo, o jaunesnėji sesū vokiszkos ciosorienės, sziomis dienomis pagimdė vaiką.

— *Cetynia* 28 Ruggjucio. Rusizkas laivas Rosloff pribuvo czia isz Kronstanto ir atneszė kunįgaikszcziui Mikolajui kaipo dovaną nū caro 30,000 szaudyklių, 15,000,000 patronų, kelias kanūles ir daugybę dinamito.

— *Vieden,* 29 Ruggjucio. Gyventojus Liublanos pergasdino didelis drebėjimas žemės, kuris atsitiko šiandien isz ryto. Daugelis namų gal sugrius. Jau pirmoje pusėje szio mėnesio neramino gyven-tojus lengvi drebėjimai, kurie vienok jokios blėdies nepadarė.

— *Londonas,* 29 Ruggjucio. Romiszkas korespondentas Standaro pranesza, kad Mgr. Zaleski likosi paskirtu ant įpėdinio Mgr. Satolli'o.

— *Londonas,* 30 Ruggjucio. Ateina žinia, jog Pekine szį mėnesį numirė 40,000 žmonių ant choleros.

— *Londonas,* 29 Ruggjucio. Telegramas isz Maskvos pranesza, jog sudegė

daugiau kaip pusė miesto Juknoff, esancio Smolenskoje gubernijoje.

— *Merida, Jucatan*, 29 d. Rugsjucio. Zetalia, nacelnikas indijonizkos szakos Santa Cruz'es provincijoje, likosi paojingai sužeistas. Iš vidurinės Amerikos trumpam laike iszeis pagelba ant salos Kubos, kuri nuvežs maisztininkam maisto ir ginklus.

— *Monachium*, 30 Rugsjucio. Katalikizkos kongresas padarė aprokavimą, jog katalikai privalo spirtis link sugražinimo popiežiui atimtų jam szalių ir svietizkos valdzios:

— *Meksyk*, 29 Rugsjucio. Palei Oatacą, arti Pinotipa ir Nacional buvo vakar didelis drebėjimas žemės. Ant kiekvieno sudrebėjimo griuvo namai, sienos iszvirto ir stogai sulužo. Gyventojai iszbėgėno isz miestų ir prisilaiko ant laukų, kadangi bijosi antro drebėjimo, tūm labjau, kad lengvi drebėjimai atsikartoja kas valanda.

— *Pusmetinis statistizkas iszrokavimas* Irlandijoje parodo sekanczias skaitlines: Sutūktuvių 21,602, vaikų gimė 105,354, numirė 93,528 ypatos. Abelnas skaitlius Irliandijos gyventojų isznesza 4,600,509.

— *Dandee*, 30 Rugsjucio. Isz priezasties atsiszaukimo, iszdūto per savinikus dirbtuvių į darbinikus — jog jeigu darbinikai nesugrįžs tūjais prie darbo, tai dirbtuvės liks ant nepaskirto laiko uzdarytos — darbinikai keturiose dirbtuvėse pradėjo jau dirbti. Kitos dirbtuvės pradės dirbti Panedelyje.

— *Havanna*, 30 Rugsjucio. Prekybizkos draugys-

tės Havannoje daro didelius pritaisymus, kad priimti atsakancziai Ispanizką kariauną, kuri pribus į pagelbą Camposui prieszai Kubanieczius. Vylisi, jog general-gubernatorius nusidūs trumpam laike apmalszinti maisztą ir uzvesti ant salos ramybę.

— *Havanna*, 31 Rugsjucio. Vokizskas garlaivis Ascania, vazidujantis isz Hamburgo į Naują Orleaną, užėjo ant brastos po Punta Holanda ir nenusisekė jį iki sziam laikui nutraukti ant gilumos.

— *Nasau, N. P.* 30 Rugsjucio. Rasta czia 67 skrynios su ginklais ir amunicija, kurios be abejonės turėjo buti nusiustos ant salos Kubos. Vylisi, jog tenai bus jų dar daugiau.

Kareivio suziedotinė,

Apysaka isz baudziavos gadynių. (Latv. raszė Upits, liet. g. L.) (Tasa.)

Nėviens negali atsakyti, kuniguzis dar smarkiaus ir smarkiaus jās užpūla. „Kodėl jus pas manę toki rodotėsi, ar tai visai bažnyczion neinate, ar negirdėjote, jog asz tokius nepriimu, kurie nieko nemoka. Jus, tokius mulkius, asz negaliu priimti, jums reik dar laukti ir kas reikalinga iszmokti.“

Ir tas taip nutiko. Jaunos porosėjo mokintiesi pas Stypnėką; dar tą paczią dieną jie tapo szaukti ir kaip ant nūstebos dabar žinojo.

„Nu, mano mieli vaikeliai“, kuniguzis taip dabar priėmė: „Dabar asz jusų klausiu apie dvasizskai pasaulizskus dalykus. Beje: kiek dienų reikia žmogui dirbti, tai yra, kiek nedėlia turi darbo dienų?“

Tai visi žinojo, bet kožnas, kad teisingiau galėtu atsakyti, emė ant pirsztų skaityti — pirmdienis, antradienis, trecz-

dienis ir taip toliaus; atsakymas buvo: szeszios.

„Taip, mieli broliai vaikai, tas yra teisingai“, kuniguzis nusijūkęs sakė: „kad jus sziek tiek žinote, tai yra gerai, bet kaip pirma jus nieko nežinojote, asz jus negalėjau priimti prie szventos moterystės, man tas kietai yra uždraustas.“

Jauni žmonės labai pradziugo, pabucziavo kuniguziui rankas ir grįžo namon, szirdyje dėkavodami Stypnėkui, kad szis labai gerai jūs pamokino ir už paskolytą pyragą, kurio jie isz kitur netaip greit butu gavę.

Po dviejų sanvaiczių visų trijų porų buvo laimingos nudūmės (veselės). Kalnėnas dizeziai rengėsi ant nudūmių. Isz deszimts purų rugių szaloklos tapo padarytas alus, o isz szeszzių purų piklevotų miltų, iszkepti pyragai, du puru žirnių dėl viralo. Mėsos irgi buvo dizeziai parengta. Visko ir visko buvo parengta su kaupu, nėra nežinojo kiek iszeis. Kągi tada reiktu veikti, jeigu ko prijektu? Veselnikų buvo dizeziai užpraszyta: visi dvaro žmonės, valscheziaus ukinikai ir paczių giminės, beveik visi dvaro įnamei arba kumecziai. Vagorė, valdinjkas, rasztinjkas ir kesteris taipgi buvo prizadėjo atsilankyti.

Subatos vakare jau susirinko daug giminių: moterizskų ir vaikų taip daug buvo susirinkusių, kad nežinojo, kur perleisti nakties tamsybę. Ant laimės buvo sziltas laikas, taip kad lauke ant sziaudų buvo galima pernaktvoti. Anksti isz ryto veselnikai pradėjo rūsztiesi viens už kito, kaip kuris iszgali.

Mazi vaikai, taip szaukti vasaros augulai, vaikscheziojo pulkeliais aplink. Ant vaikų apsiirengimo niekas netėmyjo: visi plikom galvom (tik du bernukai lėlyjosi tėvų kepurėm); taip berniukai, kaip ir

mergszės beveik visi be virszutinių rubų ir be kelinių; dideli, ilgi marszkiniai per vidurį szjūsti ir viskas, su kūmi jie toje iszkilmingoje dienoje radosi. Retas kätaras dar yra kuris turi savo tėvo vestę (bruslotą) su szviesiais dideliais knypkais (guzikais). Kojos vienų basos, kitų naginutėmis (kadakais) apautos.

Paczios motinos, gerai apsižiurėjusios, iszeina su kudiškiais ant rankų ir apziuri, kaip vasaros augalai siauczia.

„Asz savąjį visai nenorėjau imti su savimi“, tula moterizskė sakė savo draugei: „bet jis vis verkia ir rėkia“. Vyras sakė: paimk jį, tokios nudūmės retai pasitaiko. E gan sakiau: „Nėra kūmi aprengti, vienūse marszkinėliūse szszalę, kojeles nėra kūmi apauti; bet vyras: bet argi jis viduje stovės vienas, taip pat eis lauk ir lakstys; kad per visą žiemą nėra szszalęs, taip ir dabar nesuszals; pats vaikas linksmas podraug eis? Mike, eik szian! pabucziūk podei ranką!“

Mikei toks prisakymas netiko, tacziaus jis apsisukęs ateina, žiurėdams į žemę, pabucziūja podei ranką ir tada vėl bėga pas kitus vaikus.

Kada didiejie vaziduja į bažnyczią, maziejie eina pas prudą gaudyti varlių kurkulus; tuli įkrito vidun, susiszlapino, bet, iszlipe, taip pat bėginėjo, kaip ir pirmiaus.

Ant pietų prie skūmės maziejie visai nebuvo privalgydinami: „Mama, dūk man dar, mama dūk man dar!“ atskambėjo isz visų pusių. Motinos jās barė, kad ryja kaip vilkai, bet tūm tarpu emė isz sudų pirsztais mėsos gabalus ir dalinėjo vaikams. Per dieną dar sziaip taipėjosi, bet vakare buvo visai bėda, visur vaikai slankėsi. Jauni žmonės niekur negalėjo prisėsti: visi sūlai, sūlelei, muris, visur pilna snaudanczių vaikų.

Kalnėno nudėmės (veselė) traukėsi net iki ketvergū. Atsisveikinant koznas velyjo jaunai porai ilgus ir laimingus sugyvenimo metus.

XII.

Vėl keturi metai praėjo. Szienpjūtė yra prisiartinusi, žmonėms pilnos rankos darbo: patiems szieną nuvokti ir pono rėzius nupjauti ir suvežti į daržines. Kalnėnas dar visai nejudino savo szieną, o jau žinia po žiniai, kad pirmiaus eitu pono szieną vokti. Jis apleidžia savus darbus ir spudina su visais žmonėmis toliau kaip už mylios į pono pievas; namieje liko gaspadinė ir piemenė. Panedėlyje jie nuėjo į pievas, iš lapų pasidarė šėtra, užkurė ugnį, pavalgė vakarienę ir tada ant kelių valandėlių atsigulė pasilsėti.

Antrą rytą jie podraug su paukszcziais buvo ant kojų ir pradėjo szienauti. Žolė buvo didelė ir tanki, taip kad buvo ką pjauti. Tegul buvo gerokai vėsus rytas vienok koznas pradėjęs dirbti sviedė nū savęs virszutinius rubus.

Griebėjos paskui griebia ir velka szieną kūpon į sausas vietas, kur galėtu iszdžiuti šėkas. Ir szios kaip tai spėkingos ir darbszczios! Sugriebia pradalgės į glėbius, nesza į vežimą, su pagelba kurio veža į sausas vietas ir ten pakrato. Visame tame darbe matyti nenuvargimas.

Jau pietus priėjo. Visi atsitraukia nū darbo ir eina pas lapynę, kur susisėda, szlūstydami marszkinių skvermais savo prakaitus. Trynė iš lapynės isznesza dūnos kepalą, sviesto bliudėlį ir laukneszj rukszczios putros (skystimo), kaip tūm tarpu nuilsusi, nuvaigusi atbėga piemenė, pasakodama, kad gaspadinė esanti apsirgusi ir gaspadoriui reik eiti namon. Mergszė tapo iszklausinėta, kas gaspadinės per liga, kodėl ji taip umai apsirgo, bet ji nieko daug ne-

galėjo pasakyti. Taip apie deszimtą ryto valandą ji parginusi bandą (kaiminę) ir nusistebėjo, kad gaspadinė jos nepasitiko. Iszėjęs mažas gaspadoriaus vaikas trijų metų Bernaduks, nū kurio ji gavusi žinoti, kad gaspadinė guli.

„Kaip asz pririszau karves ir įėjau vidun, gaspadinė gulėjo lovoje ir siuntė manę pas gaspadorių“ taip mergszė užbaigė savo szneką.

Gaspadorius eidams namon, dar parodė, kur yra szienaujama ir sakė, kad ketverge priesz pietus jis vėl pribus ir pats atvesz valgį; šiems iki tam laikui pakaksią valgio.

Kalnėnas savo paczią neatrado taip labai serganczią, kaip buvo praneszta; ji pasakojo, kad veik taps sveika. „Kodėl tu taip umai apsirgai? Tu ligota neesi“, gaspadorius jos užklausė.

„Asz kapojau dėl kiaulių zoles ir mano kapojanti gelzis užkrito už seno stulpo taip, kad asz jos negalėjau iszimti; asz norėjau pakelti stulpą truputį nū sienos ir tūmi per daug nuvargau; akimirkoje viskas man tamsu pasidarė ir tikt, o tikt galėjau įeiti triobon“.

„Ar tu nesi kudikis!“ gaspadorius permetinėdams sakė: „stulpą, kuris ten nū daug metų guli, kuris, taip sakant, yra prie žemės priaugęs, tu norėjai pakelti nū sienos. Laimė, kad dar tu nepatrukai, nės tokis ažiulinis stulpas yra labai sunkus“.

Gaspadorius iszėjo ant kermo ir atsineszęs mieta (kūlą), atrito nū sienos stulpą taip, kad buvo galima iszimti geležį. Tad jis pagirdė vėrsziukus (teliukus), apliaubė kitus gyvulius ir iszkepė kelis szmotelius mėsos pacziai. Priesz vakarą ji taip jau pasveiko, kad jau galėjo atsikelti.

Antrą dieną Kalnėnas dar nenorėjo grįžti į pievą, bai-

midamiesi, kad viską pati dar negalėsenti padaryti, bet namieje szienavo griovus ir ezias. Ketvergo rytą jis užklausė paczios, ar sziądien ji visai yra sveika ir ar jis galėsias eiti į pievą.

„Po teisybei dar ne, kaip reikėtu buti, bet jau galiu dirbti. Tu dar iki pietų galėtum pabuti namieje. Vakar, kaip tu tarprugyje pjo-vei griovę, Kreilių mocziutė czia buvo, asz jai iszpasakojau apie savo iszsitampymą, ji sziądien priesz pietus ketino ateiti ir galutinai manę sveika padaryti“.

Gaspadorius ant to sutiko ir liko namieje. Ant pietų senė Kreilienė atėjo ir įėjo pas gaspadinę. Po kokiam pusvalandžiui ji vėl iszėjo ir pasakojo gaspadoriui, kad viena žarna gaspadinei daugiau už kitas isztempta, bet veik ji ją padarysenti kaip reikia.

„Asz viena pati to negaliu padaryti“, ji szalyn eidama dar pridurė: „asz nueisiu pas Lieczijų Elzę, sziman pagelbės“. Tas dalykas Kalnėnui nelabai patiko. Argi jau gaspadinė butu taip susiteriojusi, kad net žarnos viduriūse iszsitempė? Jis įeina pas gaspadinę. Szi poteisybei iszžiuri iszbalusi.

„Ar tai tiesa, pacziute, kad tavo viduriai nėra sename padėjime? Kreilių mocziutė man taip sakė“.

„Pati nežinau, mielas vyrelis, kas po teisybei su manimi yra. Jau man buvo gerai, bet Kreilių mocziutė taip ilgai manę spaudė ir braukė, kad reikėjo surikti. Ji pasakojo, kad ji žinant, kokio mano liga, dabar radusi tikrąją vietą. Kur ji dabar nudingo? Man viduriai taip skauda, tarsi kad jūs kas su peiliu pjausytu“.

(Toliaus bus)

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

— *Thorp, Wis. 25 Rug 95 m.* Nėra to blogo, kuris neiszeitu ant gero. Taip ir pas mus atsitiko. Pradžioje szijų metų buvo mislyjama įkurti „Susiv.“ kūpą. Bet tas liko be pasekmės. Kada iszgirdo apie tai lenkų kunjgas Jachimiak'as isz Mill Creek, Wis., kuris czionai turi Missiją, vieszai iszkeikė bažnyczioje „Susiv.“ agitatorius tais zodžiais: „tokis žmogus (Mikolainis) nori sutverti kokią ten draugystę be klebono žinios, ir nor kitus apkvailinti. Dėlto sergekites! neklausykite pabludėlių ir prieszinjku tikėjimo. Tie, kurie ką daro be žinios kunjgo, yra prieszingi Bažnycziai kaipo Liuteris Zvingliuszas, Henrikas, Anglų karalius ir t. t. . .“ Tokį iszkeikimą iszgirdę lietuviai, ėmė klausinėti dėlko tai taip yra, ir po iszaiszkinimui, prispirtinai geidė įkurti „Susiv.“ kūpą nors isz mažai sąnarių. Ir taip 25 dieną Ruggpjucio turėjome susirinkimą, ant kurio trys nauji sąnariai prisiraszė, o buvo du seni, tai dabar isz viso yra penki. Virszinjku aprinko Antaną Malinauską. Apart visko nutarėme: 1 idant skaityti lietuviszkus laikraszczius. 2 padaryti tvirtą susiriszimą tarp lietuviszku farmerių. Jūs szelpti darbu darbymecziolaike ir nelaimėje, kiekvienas pagal savo iszgalės. 3 padūti klausymą apie lenkus, t. y. idant paraszyti „jūdą kniją“, kurioje butu iszrodyti visi lenkų pikti pasielgimai link lietuvių. Žinoma, turėtu buti paženklinta diena, kurioje lenkai lietuvius kaip nebuk persekiojo. 4 raginti lietuvius, kad pirktu žemę apylinkėje Thorp Wis. ir užsiimtu farmeryste, kadangi žemė yra labai naszi ir oras atsakantis lietuviams.

Mikolainis.

— *Mes Lietuviai – ukiniai*, gyvenantieji Wisconsinė kurie jau nū 5 metų, velyjame ir užprasome, idant lietuviai čia pirktu žemę, kurie myli ukę. Laukų galima pasirinkti kam koki patinka, o kartais ir pusdykiai galima nupirkti. Su miszku pigiau, be miszko atsieina brangiau. Žemė yra gera dėl ukės; visoki vaisiai gerai auga. Mes patys neiszgirsime, bet norintieji žinoti tiesą apie gerumą žemės, tū kreipiasi prie Vinco Zukautsko, 24 Fray St. Chicago, Ill., kuris čia buvo ir matė szią vietą; jis paaiszkis geriau, negu mes čia apraszysime.

Taigi, kurie mislytu pirkti žemę ir norėtu dasizinti apie nekuriūs dalykus, tegul raszo pas F. A. Mikolainį Thorp Wis., įdėdami markelę dėl atsakymo, o gaus atsakymą ir visokią rodą. *Mikolainis.*

— *Pasarga.* Mes nenorime daryti jokios konkurencijos Liet. Kol. Arkansė; bet kad mes esame užganėdinti, tai velyjame ir kitiem broliam čia apsigyventi. Kas nori pirkti žemę Arkansė, tegul ten perka, kas nori pirkti Wisconsinė, gal čia pirkti, o niekados nesigailės.

Mik.

— Isz tulos parapijos taip į mus raszo: „Pas mus vis gero nėra. Bažnyčia apleista, jokios tvarkos nėra, komiteto nėra, gūdotinas kunigėlis smaugiiasi su savo gaspadine. Eiriszė szaukia prabasztelį nū bjauriausią paszlemėkų. Parapijonys vėl norėjo pakelti buntą. Ir Dievas žino, kas bus toliau, jeigu mūsų dvasiszkiejie vadovai nepasitaisys“. Nelabai smagu toki dāneszimai klausyti. Rėd.

— *Hazleton, Pa. 29 Ruggjuczio.* Trumpa mano atmintis, jog nepamenu kuriam N. „Vienybės“ rasziau kad tarp Hazletono lietuvių pradėjo valkiotis bjaurūs paszvielei; darbas mūsų mokslinczių,

„Dievas dangus ir pragaras“; dabar vėl gal tie patys geradėjai pradėjo platinti baisias antikatalikiszkas knigas Angliszkoje kalboje. Dėl kokios priezasties jie pradėjo szi darbą Angliszkoje kalboje, aiszkiai galima suprasti. Mat p. S. taip prisakė juk lietuviai mazai supranta angliszką kalbą, o kiti ir visai nemokinti, tai tik pamatę j tūs paszvilius akiai įtikės, nės ten yra iszpaiszyti baises paveiksłai, bjaurinanti katalikystę.

Czion be jokių kliuczių ir aiszkinimų, kaip gamta iszperėjo žmogų ir visą pasaule, žmonės įtikės, pradės kabintis visom keturiom ir bus atliktas krukis. O asz abejoju ir beveik isz aukszto galiu įspėti, jog visas darbas eis ant szuns ūdegos. Man iszžiuri, kad su mus valnamisłiais taip bus, kaip su žydo bitėm; už tai taip kalbu, nės turiu po akių faktą. Ak ir Freelando lenkiszka „niezalezny kościół“ iszpradzių varė labai karsztai, o dabar tiką kvėpūja; pagaliaus nē savo kerdzius negali iszmaityti. Po apleidimui exkun. Dembskio, liko tik p. R. su tuzinu savo lengvatikių, tai szie buvo parsitraukę nekoki kun. K. pacziūtą su septyniais vaikais; bet kad neinstengė mokėti jam \$100 mėnesinės algos, tai szis, pabuvęs porą sanvaiczių, iszsidangino savo keliu, palikdams žodį, kad jeigu p. R. surinks atsakantį skaitlių savo avinų ir mokės jam minėtą algą, tada jis sugrįszęs; už mažiaus jis su tokia didele szejmyna negalys iszsimaitinti.

Tikri jūkdariai szie mūsų broliai. Kasgi jiems iszmėtinėtu, jeigu jie sėdėtu tykai, ir tikėtu kaip jiems pasidaboja? Bet dabar jie su tām savo netikėjimu, tai lyg žydas su szilingu neturi kur pasidėti, kožnam persza, kožnam bruka, ką tik sutikdami. Mat kad jis bređa į klampynę, tai ir

tu eik paskui jį; kad jis nosį pjauna tai ir tu pjauk, o to jei nedarysi, tai esi tamsunas. Brolycziai! galite jus tikėti kaip jums pasidaboja, tik dūkit mums szventą ramybę. Padedat lenkams tverti nepriulgulingas bažnyczias, padėkit; jums neginam, bet tiek žinokit kad mes, budami katalikais ir priklausydami prie milijonų tikinczių, niekados nedūsims keliems paszlemėkams, idant mus už nosių vadziotu.

Tas pats.

— *Forest City, Pa. 21 d. Ruggjuczio 95.*

Gūdotinas Redaktoriau! Meldziu patalpinti tą porą žodzių uztaryme mus lietuvių.

Lietuviai Forest City ir aplinkinių, neprazaidykime vilties savo dvasioje ir ne atsizadėkime savo katalikiszko tikėjimo, kurį atsivežėme isz savo tėvynės Lietuvos, nemišlykime apie tai ir neklausykime, ką mus lygina prie balczių, margių, kudlių, rudzių ir t. t.

Atsiminkime broliai, kad mes visi esame žmonėmis, o ne bestijomis, o per tokius paniekinimus mūsų, nepasilikime netikincziais, laikykimės vienybės ir nesidūkime iszvaikyti arba iszskirstyti kaip tas avis; ba nelabai senai kaip emėme risztis vienu rysziu vienybės į broliszką meilę ir taip gražei gyvenant sutikime ir meilėje, kaipo tikri krikszcionys, iszko galime pasigirti ir priesz kitas tautas. Nesisarmatykime, kad kas pasakoją, jog neturime isz ko iszsimaityti; mes patys žinome, kūm maitinamės ir da nē nū nieko nepraszėme, kad dūtu mums ant maisto; da mes patys žinom, kad kitus daugiau maitinam ir dengiam, ne kaip kiti mus. Nemalyti dar Forest City lietuvių valkiociancziusi po gatves kožnas eina į tą prąjingą urvą po žeme ir užsidirba sav ant maisto ir ap-

sidengimo.

Mainierys.

— *Priceburg, Pa. 25 Ruggjuczio 95 m.* Gūdotinas „Vienybės“ Rėdytojau! meldziu patalpinti mano szią szirdingą padėkavonę, kurią siuncziu savo broliams lietuviams, ypatingai gg. kn. A. Burbai ir kn. M. Szedvydžiui, už suszelpiną manęs pinigiszka. Tais dovanas asz neapvercziau ant niekų, bet sunaudojau ant užmokėjimo už klesą, kurią laukau Keyston Akademijoje. Asz jusų, brangus prieteliai! neužmirsziau iki gyvas busiu... Jieszkai brolau laimės czionai Amerikoje, ir asz jos jieszkau. Už taigi nejieszkokime tenai, kur jos nėra, bet ten kur ji randasi, t. y. moksle. Kaip tai butu gražu girdėti, kad isz mūsų lietuvių butu garsių rasztinų ir taip prakilnių žmonių szioje szalyje. Taigi reikėtu gelbėti ir szelpti tokius pavargusius jaunus vaikus, jieszkanczius mokslo. Dievas teisingas už tai nepalikis be užmokesties ir atlygys szimteriopai. O mums mokytiniamis prigul atminti ant to, kad turime kūno karszcziausei imtis į mokslą ir neapversti artymo darbą ir savo valandas, kurios kaip vandū bėga, ant niekų, kad paskui nesigailėtume ir neužtrauktume rusztybės Dievo ant savo galvos.

Su gūdone

Vincas Dillionis.

— *Chicago, Ill. 29 Ruggjuczio 95 m.* Gūdotinas „Vienybės“ Rėdytojau! Nūszirdziai meldziame patalpinti į savo garbingą laikrasztį szias kelias eilutes.

Mes, komitetas naujos lietuviszkos parapijos po vardu „Apveizda Dievo“, kuri dabar užsidėjo vakarinėje dalyje miesto Chicagos, užprasome visus parapijonus minėtos parapijos, lygiai ir visus dievobaimingus lietuvius, kurie no-

ri prie parapijos prisirasyti, ant parapijinio susirinkimo, kuris atsilaukys 8 dieną Rugsejo 1895 m. 4 valandą po pietų, Pulawskio salėje, 800 Ashland Ave, tarpe 17 ir 18 ulyčių. Atėję išgirsite, brangūs broliai lietuviai, kad mūsų parapijos reikalai eina pasekmingai; kad ir dalykai, kurie mus iki šiolei trukdė ir nedaleido visisškai sudrėti, dabar jau pasibaigė.

Su gūdone, parapijos
Komitetas.

Sztai kaip rupinasi kitos amerikiskos tautos

apie savo senos tėvynės brolius.

Irlandija viena iš trijų didžiųjų salų, sudedanti Europiską Angliją, dejuja po sunkiu jungu protestoniskos Anglijos; vienok isztikimas ir atsidades savo tautai ir katalikiskam tikejimui ir laudiska tauta, arba airisziai nenu-pule ant dvasios, jie bepali- vos kariauja apie igyjima sa- vo tautiskos ir tikejimiszkos liusybes ir taip kaip szv. imtynė iš jų pusės nesilia- ja, galima tiketis, jog ji at eiteje pasibaigs pilna pergale Airiszių.

Iš priezasties didelio pris- paudimo angliskos valdzios, ir iš to pakilusio vargo, dau- gumas Airiszių nustojo savo szalies, savo mielos tėvynės, persikėle į Ameriką, iš dides- nės dalies į Suvienytas Valsti- jas.

Su gailescziu ir skausmu szirdyse, persiskyrė jie su sa- vo giminėmis ir nusidavė už jurių į tolymą - svecia szalį jieszkoti geresnio likimo, o tai ne dėl savės tikta paczių, bet ir dėl savo giminių ir dėl liū- sybės savo gūdojamo tikejimo ir tautos. — Jie su gailescziu ir skausmu szirdies nusineszė su savim ir karsztą meilę link savo giminių, link savo tikeji- mo ir tautos, link savo myli-

mos bet prislėgtos szalies, tė- vynės. Jie savo szirdyse nu- sineszė toli už jurių į svecia szalį tvirtą prizadėjimą, kad jeigu dangiszkas Tėvas dapa- dės tolymam svetszalyj' dasi- gauti dėl savę geresnio likimo, tai visi sutikmeje ir meilėje gyvens; neužmirsz apie savo gimines, pasilikusius kentėti prispaudimus senojoj' szalyje, o savo prispaustai brangiai tė- vynei iš visų spēkų skubinsis neszti pagelbą kaip dvasiszkai, taip ir medegiszkai; — ir kad szį prizadėjimą airisziai Ame- rikoje suvis iszpildė, aiszkiai liudyja didelės iszeitės.

Sziadien airisziai Ameriko- je tveria geriausei suorganizū- tą ir didžiausią tautą, jų tikė- jimiszki ir tautiszki fondai, kurie iš didesnės dalies susi- rinko iš centų darbinikų ai- riszių, szia dien yra skaitomi į kelis milijonus dolerių. — Sziadien airisziai Amerikoje grajina didžiausią politikiszką rolę, jie tveria didesnę dalį urėdnikų, kongresmanų, sena- torių, jie pirmesnę vietą už- ima prekyboje, pramonėje, zemdarbystėje ir t. t. — Bet airisziai dasigavę tokio stovio neužmirszo apie dūtus savo prizadus; pas jūs neužgeso meilė link savo brolių senojoj' szalyje, link savo mylimos Tė- vynės. — Jie kasmet milijo- nais gelbsti savo brolius ir aukauja ant aukuro savo tė- vynės, kad iszgauti dėl jos pilną liūsybę, kad iszgelbēt iš po neperkiancziamo jun- go angliskos valdzios.

Apie tokį iszganingą spyri- mąsi amerikonszkų airiszių aiszkiai liudyja sekantis at- sitikimas: Hotelyje „Konti- neantal“ New Yorke atsilaike 1-mą Rugpjuczio susirinkimas „Eksekucijiszko Skyriaus di- dėsės irlandiszkos organizaci- jos Suvienytose Valstijose, zinomos po vardu „Ancient Order of Hibernias“, arba trumpai „A. O. H.“ Ta or- ganizacija skaito pusę milijo-

no sąnarių ir priguli prie jos žmonės visokios lūmos, turtin- gi ir pavargėliai, dvasiszki ir svietiszki, taipgi visos airisz- kos draugystės.

Yra tai patrijotiszka orga- nizacija, verziantysi iszgauti neprigulmingumo dėl Irlan- dijios ir vartojanti didelius fondus. — Sztai zodziai, isz- tarti vardan tos organizacijos per virszinikus stovinczius pryszakyje jos, turi didelį zenklinimą. Eksekucijiszkas skyrius virszminėtame susirin- kime isztarė sekantį nuspren- dimą:

„Nuspresta, kad mes, aug- szciausi virszinikai organiza- cijos „A. O. H.“, susirinkę ant paprasto susirinkimo, tē- myjant dabartinį politikiszką padėjimą Anglijoje ir Irlan- dijoje, siuncziam irlandiszkai tautai savo karszcziausią ir szirdingiausią simpatiją iš at- sitikimo didelės ir didvyrisz- kos imtynės, kokią ta tauta veda apie neprigulmingumą savo gimtinės szalies, ir trok- sztam tai tautai Dieviszko pa- laiminimo jos tėvyniszkūse darbūse“.

„Nuspresta, kad kaipo per- statytojai didžiausios irlan- diszkai - amerikonszkos Or- ganizacijos szioje szalyje, Or- ganizacijos, kurios kiekvienas sąnarys trokszta neprigulmin- gumo savo tėvyniszkos szale- lės, prizadam szelpimą ir veik- mę mūsų organizacijos kiek- viename zingsnyje, kurį irlan- diszka tauta pripazįs už atsa- kantį ant igavimo dėl jos ne- prigulmingumo“.

„A. R. V.“
Iš szitų kelių eiluczių ga- lite persitikrinti broliai lietu- viai, kuriūs taipgi bjaurus li- kimas prispyrė persiskirti su savo giminėm, su savo miela Tėvyne, ir persikraustyti toli už jurių į svetszalį, taipgi jieszkoti geresnio likimo.

Taigi ir mum panasziai rei- kia sekti tai tautai; nebūti už- szalusiais link savo giminių, link tos mūsų szv. zemelės,

ant kurios mes užgimėm ir kurioje silsisi kunai mūsų garsių boczių, tėvų, protėvių.

„Susiv“. reikaluose.

Detroit Mich. „Susiv.“ kū- pos. 16 sąnar. užsimokėjo dvi posmertines po 30 c.

Paaukavo dėl Dom. Gvergz- dzio kun. J. Žindzius 25 c.

Wilkes-Barre Pa. Dr-tės szv. Mikolo užsimokėjo dvi posmertines 6 sąn. po 30 c.

Pavienės moter. taipgi po 30c.

1 Daukszienė Marė,

2 Demikienė Marė,

3 Rudaitienė Agota.

Union City Conn. „Susiv.“ kūpos: užsimokėjo dvi pasku- tines posmertines 27 sąnar. po 30 c.

Cincinnati Ohio. Dr-tės szv. Kazimiero užsimoka dvi pas- kutines posmertines 6 sąnar. po 30 c.

Detroit Mich. „Susiv.“ kū- pos. Klaidų atitaisymas. N. 33 „Vienybės“ yra, jog pa- aukavo dėl Dom. Gvergzdzio 11 sąn. po 15 c., o turi but 13 sąn. po 15 c.

Tuckahoe N. Y. „Susiv.“ kūpos: užsimok. dvi posmer- tines 8 sąn. 30 c. ir Barzdai- tienė 50 c. metinės, aukos Dom. Gvergzdzio Vincas Barzdaitis 15 c.

Homestead Pa. Dr-tės szv. Jūzapo klaidos atitaisymas, paaukavo dėl Dom. Gvergzdzio 20 sąn. po 10 c., turi but 20 sąn. po 10 c. ir vienas 15 c. ir du sąn. dvi paskutines po- smertines po 30 c.

Morea Pa. „Susiv.“ kūpos. užmokejo dvi posmertines vie- ną 94 metų, antrą szių 95 metų 2 sąn. po 30 c. už paskiausias dvi posmertines užsimok. 17 sąn. po 30 c., auka D. Gvergz. 13 sąn. po 15 c. ir vienas 10 c.

Mahanoy City Pa. „Su- siv.“ kūpos: užsimoka tris po- smertines 25 sąn. po 45 c., tik vieną posmertinę tos paczios kūpos 10 sąn. po 15 c.

Philadelphia Pa. užsimo-

kėjo metinę už s. m. 95.

- 1 Žarnauckiūtė Jūzapa,
- 2 Paszautienė Pelicia,
- 3 Petrauckienė Domicė.

Wilkes-Barre Pa. Dr. tē szv. Mikolo užmokėjo posmertines, viens už tris, o antras už dvi.

1 Mockaitis Antanas, tris pos. 45 c.

2 Radzeviczia Abdonas, dvi pos. 30 c.

Pavienė.

1 Radzeviczienė Petronė, dvi pos. 30 c.

„Susiv.“ sekretor.

Pranas Naujokaitis.

Prie Mahany City, kūpos prisiraszė nauji sąnariai:

1. Rutkauckas Alexandra,
2. Dangelevyčia Jonas,
3. Zableckienė Marė,
4. Rinkevyczienė Salomea,
5. Szukis Pranas,
6. Gudavyczienė Karolina,
7. Godlauckienė Kazimiera,
8. Matusėvyczienė Jieva,
9. Pasierckis Petras,
10. Stankevyczia Jūzas,
11. Liutkevyczia Liudvikas,
12. Liutkevyczienė Antanina,
13. Tamulionis Mateuszcas,
14. Jakimavyczia Mikas,
15. Jakimavyczienė Ona,
16. Vaitiekunas Jūzas,
17. Zanovis Jurgis,
18. Tamoszaitis Dominykas.

Prie Scranton, kūpos: Mickienė Magdė.

Waukegan, Ill.:

1. Machnickis Jūzas,
2. Indriliunas Vaclavas.

Edwardsville, sz. Antana Dr.

1. Pavasaris Boleslovas?
2. Datonas Stasys?

Gromatnyczia.

Dr. ei szv. Ant. Edw. pri-siūskit metus dviejų naujai prisirasziusių sąnarių, toks yr „Susiv.“ parėdkas, kad mes turime žinoti ir turėti knygosė visų metus. Pagalios, prie jus draugystės galėjo prisiraszyti tik 40 metų, o dabar jau gal turi per 50, ką mes galime žinoti? Jusų užmėtinėjimas bu-

vo neiszmintingas.

Taipgi kas jums sakė(?), kad kn. Žilinskas su kn. Zlotorzinsku „ant seimo“ prisizadėjo paraszyti lementorių??

Dėlko mokasi vis po 15 c. posmertinės, jau buvo iszaiszkyta „Vienybėje“.

Mieli Broliai:

Nors geriausią darbą, geriausei norėtum atlikti ir geriausei darytum, tai visiems niekadės neįtiksi, nės visados atsiranda žmonės „pikto būdo“, kurie tav darys užmėtinėjimus, darbą trukdys ir ar-dys gerus užmanymus.

Taip yra ir su mūsų „Susivienijimu“.

Bet anie užmėtinėjimai mūsų garbingam „Susiv.“ ir jo komitetui, kaip centralizskam, taip ir komitetams kūpų paeina dėl to labjausei, kad mūsų „Susiv.“ konstitucija yra nepilna – nepaženklina kas, ką ir kaip turi nuveikti.

Ateina padėkim, „Susiv.“ reikalūse kokia abejonė, nežinai žmogus kaip pasielgti, žiurai į konstituciją, o konstitucijoj' nieko nėra. Tada darai, kaip numanai, o sztai, žiurėk, jau vienam ar kitam nepasidabojo. Isz to paskui ir nesusipratimai.

Taigi, kada dabartės artinasi šių metų seimas, kada mūsų seniaus spaudytos konstitucijos jau beveik suvis iszsihaigė, szjmet, ant seimo, turėsime mūsų senąją konstituciją gerai pertaisyti, dapildyti, kad naujas iszleidimas jau būtų daug platesnis ir aiszkėsnis.

O kad laike seimo konstitucijos dalykūse būtų menkiausias darbo tegul pavienei, kūpos ir draugystės ir sziaip sąnariai da priesz seimą ap-svarsto, kame permainos ir dapildymai yra reikalingi ir tegul savo užmanymus bei nu-tarimus pridūda centralizskam komitetui.

Perbėgkime mes trumpą mūsų „Susivien.“ konstituciją paeiliui: „Kas link artikulo I – yra mus konstitucijoj pasakyta, kad „Susiv.“ pasiremia ant draugyszių, kūpų ir „pavienių sąnarių“. Ant szio metinio seimo, man rodos, reikės įneszti projektą, kad pavienius sąnarius į „Susiv.“ nepriimtu kitaip, kaip tik, kurie iszvirszaus užsimokės po 5 dol., isz kurių tai pinigų mes jiems paskui galėsime atkūti metines ir posmertines, nės kitaip su anais yra per daug turbacijos.

Kas link kūpų, tai turės but nusprenta, kiek mažiau-sei sąnarių gali kūpą tverti: 3, 5 ar 6...?

(Toliaus bus)

Žodėlis apie Byrutės kalną.

(Isz mano atminties apie mūsų kelionę į Zemaiczius).

Ant marių kraszto Palangos miestelyj Kur gyven mūsų broliai žemaitėliai, Yr augszta kalnas, Byruta vadintas, Žalioms puszelėms virszuj apsodintas.

Tautiszka daina.

Kiekvienas žmogus, man rodos, laiko sav už laimę, jei gali aplankyti senovės savo tautos paminklus, kurie szio-kui ar tokiu budu yra pagar-sėję amzių gludumūse: pilės, atsizymėję narsumu kovoja su prieszais, ar kokiu nors kitu garsiu bei įstabiū atsitikimu jose buvusiu, pilekalniai, pažymėti istorijoje tautos – vis tai suteikia žmogui netik maistą mintiems, bet dar tvir-cziau pririsza jįjį prie savo tėvynės ir prispiria vardan jos kovoti su nevidonais pri-gimtos szalies.

Taip Geguzės mėnesyje 18-94 metųse, mes trys jaunikai-cziai, budami Liepojuje, su-sitarėm apkeliauti Zemaiczių kraszta, dėl geresnio pažinimo savo žmonių ir areziau prisi-vezėti jų budui gyvenimui bei paprocziams, o labjausei ap-lankyti nekurias vietas, dai-nose bei istorijoje minavoja-

mas. 17 dienoje Geguzio mėn. antroje valandoje po pie-tų, pasiėmę reikalingus kelio-nėje ryszelius, isztraukėm į pakraszti Baltijos marių. Pa-krancziu mes manėm pirm vis-ko nuvykti į Palangą, apvei-zėti Byrutės kalną – kalną, kur didis Lietuvos kunjgaiks-ztis Keistutis, bemedziodamas, susitiko su gražiausiaja anos gadyinės mergina, pasiszven-tusia dievams – vaidelyte By-ruta. (Pasekmė szitų susitai-kymo buvo ta, kad Keistutis vogtinai parsigabeno ją į savo sostapilį, Trakus, ir ten su ja apsivedė. Vaisiumi jų meilės buvo Vytautas – narsiausias didzių kunjgaikszezių savisto-vios Lietuvos).

Mes ejom. pėsti ir turėjom dvi nakvynes iki pasiekėm Palangą. 19 d. ketvirtoje va-landoje po pietų patėmijom ilgą tiltą, iszikisuzsį į marias; tai tiltas maudyklių, įtaisytas grovu Tiszkevycziūmi. Nors Palangos ir nesimatė – nės buvo už puszyno, bet kad jau netoli, mes supratom isz to, kad ezionpat jau, pamariu, vaiksztinėjo miestiszki ponai, beje žydai ir mokytiniai viet-nės progimnazijos. Neilgai trukus buvom jau Palangoje.

Palanga, kaip jau zinom isz dainos, guli netoli nū marių, gana szvarus, nors kaip visur po Žemaitiją ir Lietuvą apgy-vendinta daugiausei mūsų bi-cziūliais – peisakais. Medi-nė prasta katalikų szventny-czia, progimnazija, kurioje mokinasi beveik vienų tik Že-maiczių vaikai, iszskiriant ne-didelį skaitlių žydų bei kitų: randasi ir gintaro pabrikas (dabar uždarytas), ir gražus sodnas arba parkas grovo Tiszkevycziaus, kame per visą laiką maudyklių grajija kas-dien muzika; yra taip gi ir nekurijs įrėdnės valszeziaus.

Padėję vieton ryszelius, skubinomės aplankyti Byrutės kalną. Pirmą syk atsilankę į Palangą mes nežinojom į

katrą szalį guli tas kalnas. Beeinant per miestelį susitinkam buri mokytinių – progimnazistų, kur ezion, broliai, Byrutės kalnas?“ paklausėme jų. Jie parodė mums kelią į puszyną. Už keletos minutų pamatėme kalną į kokias 80–90 pėdų augštumo, ir ant pat jo virszunės koplyczia.

Tai ir buvo Byrutės kalnas. Neiszasakytas dziaugsmas apėmė mus, kada stojom pries tą garsingą liudytoją praeitės musų.

Byrutės kalnas guli į pietų – vakarų kertį nū Palangos, tolumo apie viorstą; isz visų pusių jūsia jį puszynas, tik nū vakarų prieina marės. Daina skelbia buk „Žalioms puszelėms virszuj apsodintas“, bet dabar tik pakraszcziūse teauga puszys, pati gi virszunė plika ir dailiai aptverta žaliai malevotomis tvoromis, o viduryje jų iszmuryta koplyczia su stiklo durimis, per kurias galima matyt visą beveik vidų; ant sienos, po deszinei pusei altoriaus kabo apskritūse rėmūse lentelė su paraszu: „Koplyczia ta stojos per rupesnius kunjgo Konstantino Stepanavycziaus, Palangos klebono, kuris isz tų rupesnių prapuldė sveikata ir persikėlė į amžinastį 8 dienoje Gegužės 1870 metų etc.“

Isz dviejų pusių kalno įtaisyti mediniai laipsniai, jau gerokai apluzę; tame szone, kur laipsniai veda į pamari, tarp vidurio jų auga druta puszis; žievė jos visa iszbraižyta ir iszpjaustyta: ar tai niekadėjai mokytiniai iszbraižė ją, ar gal aplankantieji Byrutės kalną keleiviai iszpjauna pirmutines raides savo vardų – dėl atminties.

Mes taip didziavomės galėję aplankyti tokią vietą, jog nedaug reikėjo, idant nepradėti muszt zydy, kurie buriais besivalkiodami, (nėsa tą dien buvo jų „szabasas“), užlipo ant kalno ir pradėjo bjauroti

jį prigimtiniais reikalais...

Vieta musų dziaugsmo užėmė liudnumas. Bet ką galėjom daryti? Atsidusėjom tik ir šu skausmu szirdies apleidom tą vietą.

Saulė jau nérési į Baltijos vandenius, kada pargrijom į miestelį ant nakvynės.

Kyrupis.

PATEVIAI.

Pasaka

Isz tikrų atsitikimų, paraszyta
Aleksandro Gužucio.

(Tąsa.)

XII.

Teisdarinės valsezių:

Didelę malonę valdzia parodė, prilikdama valsezionims teisdarymą; bet artojai nemo-kėdami brangiti tas geradėjystes, neapzvalgiai renka į teisdarius tokius žmones, kurie prie pildymo apžado savo, neturi reikalingų privalumų, ir sudėtą į rankas jų teisybę pardūda už pinigų – pasakykite, kad nevisi teisdarai yra blogi; gal tai buti, negincysime; vienok neatsitiko mums gerų teisdarių valseziaus matyti.

Daugumas szios gadynės vaikų didelei negūdoja pasenusių savo tėvų, skriaudžia anūs, ir rėdą gaspadorystės verzia – tėvai negalėdami su vaikais sutikti, priverstinai paveda ukę vaikams, o tie žadėdami tėvams dūti maistą, taip vadinamą ordinariją, valseziaus rėdystėje apsiraszo, kiek tos ordinarijos ant metų prigul – rodosi aprubežiūtas dalykas: reikėtu vaikams pildyti prizadus savo, o tėvams ramiai gyventi, bet netaip dedasi: nės blogi vaikai prizadėtų trupinių, neatidūda prigulincziai tėvams, kurie pritrukę maisto skundžiasi perdėtiniam, pas katrūs retai randa teisybę – pragaras verda namūse, o iszgamiai vaikai neverti vadintis krikszczionimis,

tankiai szventvagiszkaiz pake- lia ranką ant gimdytojų savo.

Prisiveizėkim pasekan- cziam teisdarymui: (sudui).

Seredos dienoje, senas žmogelis Jurgis Ivoszka, naszta amžiaus pakuprijtas, ramstydamasis lazda atėjo į valseziaus rėdystę: kur radęs starsziną ir teisdarius skundėsi, kad sunus Silvestras, paveržęs rėdymą ukės, apsiraszė dūti tėvui kožną metą: rugių 5 purus, avių 3, miežių 2, zirnių 1, penėtą meitėlį ir 5 rublius ant druskos ir batų, pasodyti bulvių 3 purus, linų 3 gorczius ir dvi lysves batvinių, o taipgi szerti karvę ir avį – dabar sunus nepildydamas apsiraszymo savo, vietoje grynų javų dūda pasturlakus, kuriūse daugiau yra pelų kaip grudo; už penėtą meitėlį primete pridvėsusį žiemos parszą, bulves pasodino blogiausioje žemėje, ir tas pacias gailėdamas, taip tankiai sumetė, kad nei aparti nei apkaupiti negalima, linus pasėjo į tokį samanotą plėszinį, kur negalėjo iszdygti, batviniams vieną lysvę davė, karvę ir avį vienais sziaudais szeria, o prizadėtų penkių rublių, visiszkai nedūda sakydamas, kad tėvui pinigai nereikalingi.

Vargzas Ivoszka taip pasiskundęs starszinui ir teisdariams, praszė: priversti sunų, prizadą savo prigulincziai atlikti.

— Gal tu seni melūji? – atsiliėpė starszina.

— Nemelūju ponuti, nemelūju – verkdamas atsakė Ivoszka.

— Jus seniai visūmet dėl niekų su vaikais pjaunatės – tarė vienas isz teisdarių.

— Asz nesipjaunu dėl niekų; bet nenorėdamas badu mirti, teisybės jieszkau – atsakė Ivoszka.

— Eik namo – asz atsiųsiu starostą perveizėti, kas ten tarp jusų yra – pasakė starszina. Po tų žodžių Ivoszka nuleidęs galvą ėjo namon laukti pribu-

vimo starostos, ir neviena karczia aszara suvilgė pasenusius skrūstus.

Nedėlios dienoje, žmonės buriais ėjo į bažnyczia, kur ir senas Ivoszka pėsczias zygiavo. Einantieji tankiai traukėsi isz kelio vaziūjantiems; tarp kurių buvo ir Silvestras Ivoszka, katras pasikinkęs porą gerų arklių, ir įsodinęs jauną savo paczia, greitai lėkė, o pavijęs einantį tėvą, nesakė: tėvai sėskis į vežimą; bet suszukęs traukis isz kelio! subaudė arklius ir greitai nuvaževo; o senas tėvas su prakaitūtu veidu ir nusopūse szirdžia, toliaus vilkosi.

Atskyriame kambaryje miestelio karczemos, stovėjo ant stalo butelis nugrinintos arielkos ir du buteliai bavarsko alaus. Silvestras Ivoszka tankiai užgerdamas vaiszino starostą, kurs iszlenkęs keletą czierkų, atsiliėpė:

— Matai Silvestruti – tėvas apskundė tavę, kad jį didelei skriaudi ir apsiraszymo savo nepildai.

— Neteisybė, pone starosta, asz viską prigulincziai atidūdu, bet sukvailęs senis pats nežino, ko nori – sakė Silvestras Ivoszka.

— Atvaziūsu pasiteirauti, kas ten isz jusų yra kaltas?

— Lauksiu tamistos; o kad dėl kvailų iszsimanymų dovai nevažinėtumet, tai asz kasztus užmokėsiu, ką kalbėdamas Ivoszka, įbruko starostai du rubliu.

Bereikalo, Silvestruti, bereikalo – sakė starosta kavodamas pinigų į kiesznių.

Du prieteliu, iszgėrę butelį arielkos ir du buteliu alaus, nūszirdžiai persiskyrė. Starosta prizadėjo atvaziūti praslinkus nedėliai, o nedoras sunus dziaugėsi isz to, kad tėvas nieko nelaimės.

Praėjus nedėliai, starosta atvykęs į namus Ivoszkų, iszgėrė butelį arielkos ir prisivalgė deszrų; o senam Ivosz-

kai nėjokios teisybės nepadarė.

Nemites senis ir pravarges keletą nedėlių, seredos dienoje antrą kartą nusivilko į rėdystę, kur starszina prisakė: at einancioje seredoje paszaukti į valsciaus teisdarinę abudu Ivoszkus ir keletą kaimynų.

Paženklintoje dienoje senas Ivoszka, įriszęs į skepetėlę dūtus per sunų pasturlakus javų, vaitodamas ėjo į teisdarinę, o sunus ten anksti atvažiavęs, ir karczemoje privaiszinęs tris savo liudytojus ir teisdarius, o taipgi paskutiniams davęs po rublį, drąsiai į teisdarynę pribuvo.

Trys teisdariai gerai įgėrę, sėdosi prie stalo ant kurio stovėjo kryzius.

— Jurgi Ivoszka! kūmi skundiesi ant sunaus Silvestro? — užklausė vienas isz teisdarių.

— Anądien asz tamistoms sakiau, apie skriaudimus mano.

— Ar mes galim atminti, ką priesz keletą nedėlių kalbėjai? — isztarė teisdaris.

— Jeigu tamistos neatmėnate, tai su skausmu szirdies antrą sykį skriaudimus mano apsakysiu — vietoje javų, sunus dūda man szitokius pasturlakus — tą kalbėdamas senas Ivoszka, iszriszęs isz skepetėles, keturiūse kampūse surisztus grudus rugių, avių, miežių ir žirnių, atskiriose kruvutėse, papylė anūs ant stalo.

Teisdariai paveizėję į grudus paklausė Silvestro, — ar tokius javus tėvui davei?

Begėdingas sunus paziūrėjęs į grudus, atsiliepė: — tai ne mano dūti javai; asz daviau tėvui grynus, o czion pasturlakai.

— Kaip tu, vaike, gali sakyti, kad ne tavo dūti javai? — su aszaromis isztarė tėvas.

— Melūji! tėveli, melūji! — norėdamas manę įkasti, kas zin isz kur gavai tūs pasturlakus ir czionai atnesziai — sa-

kė nedoras sunus.

— Taip kalbėdamas, mano vaike, tu nebijai Vieszpaties Dievo, ir nesigėdi žmonių — o už meitelį dėl ko daviai man pridvėsusį žieminį parszą?

— Daviau ne parszą, bet tikrai nupenėtą meitelį — apie tą gal pasakyti esanti czion kaimynai.

— Neteisybė! neteisybė! — dėlko gi neatidūdi man penkių rublių, prigulinczių ant druskos ir avalinės?

— Neturėjau pinigų, tai ir nedaviau — rudenyje atsiteisiu.

— Tu vaike visaip skriaudai manę — bulves sumetei taip tankiai, kad ir apkaupti negaliu, linus pasėjai į tokią žemę kur nereikėjo rauti, o batviniams vietoje dviejų lysių davei vieną.

— Bulves sodinau lygiai su savaisiais, o sėdamas į plėszinį linus, tikėjaisi gerų; kad neužderėjo tai asz nekaltas — batviniamsgi nors daviau vieną lysią bet toji buvo ilgesnė ir platesnė už dvi lysias.

— Taip melūdamas tu nebijai Dievo; o kaip tu iszszėriai karvę ir avį? — kalbėjo senas Ivoszka.

— O kaip iszszėriau? lygiai su savo galvijais iszmaičiau ir gana.

Po iszklausymo abiejų pusių, teisdariai klausinėjo trijų kaimynų, kurie gerai prigirdyti, visūse dalykūse sunų teisino, o tėvą nukaltino.

Ant galo teisdarynę atmetusi visus skundus Jurgio Ivoszkos, isztarmią savo nusprendė, idant prigulinczius tėvui penkis rublius sunus rudenyje atidūtu.

Senis Ivoszka pakėlęs akis į dangų ir isztaręs: Dieve Tu matai teisybę! verkdamas iszėjo. — Taip skriaudžiamas senis, keletą metų pravargęs ir nedaėjęs teisybės, pasimirė.

Didelis Lietuvos poetas Adomas Mickevycze „Diedū se“ savo pasakė: „Kad imtu-
mei nejautrų akmenį, kuriūmi

smaginas kudikis, ir su tūmi akmeniu toli vaikszcziotum po svieta, o isz tolymos szalies pagrižęs į tėvynę, tą patį akmenį tam pacziam žmogui, dabar jau gulincziam grabe seniui, po galva padėtumei, tai kad isz to akmens, karti aszara neiszvarvėtu, tada ji tiesiai mesk į peklą“. Jeigu pagal isztarimą poeto, akmū nejautrus ant liudnos dalies žmogaus, vertas mesti į peklą, tai kokios baisios koronės verti yra vaikai, neturinti pasigailejimo dėl gimdytojų savo?

Drebėkite? nelaimingi perzengtojai prisakymo Vieszpaties Dievo, nės už varginimą tėvų smarkiai busite nubausti.

Dėl paveikslo apraszem vieną teisdarinę, o tukstancziai paveizdžių neteisybių, kurios valsczių teisdarynėse atsitinka, palikę uzdangoje, isztarsim, kad tose teisdarynėse naszlės, naszlaicziai ir vargužiai, labai retai atranda teisybę; nės daugumas tamsių ir nedorų teisdarių už butelį arielkos ir rublį pardūda artymą drauge su dusze savo.

Rasztas szventas sako: „Teisdariai žemės! Asz (tai yra Dievas) sudysiu neteisybes jusų“.

Dėlto teisdariai ir perdėtiniai valsczių nustokite skleisti neteisybes, nės smarki ranka Vieszpaczio užgaus jumis.

(Toliaus bus.)

Dainos.

Surinktos Krūpių parapijoje, Sziaulių paviete.

28.

O kur mudu jauni nujosim, Szia tamsę naktelę nakvosim? Už puszynėlio sodelyj'. Tamė sode aug' jauna mergelė, Ten mudu jauni nujosim, Szia tamsę naktelę nakvosim. Tekėk mergele už manęs! Sunkių darbėlių nedirbsi, Kalne rugėlių neriszi, Sodne obūlėlius raszkysi, Svirne rieszutėlius gvaldysi,

Už balto stalo sėdėsi, O su manim meilei kalbėsi, Sidabro raktelius nesziiosi, Kiek norėsi tiek iszmiegosi.

Liutikei 7 Kovos, 1888 m.
Marė Beinoriczia.

29.

Už jurelių už marelių oi oi, Grajis kazoks ant kortėlių oi oi,

Aug' matuszė tris dukreles, Kaip darzelyj' lelijėles. Viena audė antra siuvo, O szitreczia szilkus verpė. Vai matusze, matuszėle, Dūk man savo dukterėlę, Dūk man szitą dukterėlę, Plonų szilkų verpėjėlę? Kad nedūsi tos dukrelės, Mirsu isz skausmo szirdelės!

Vai matusze matuszėle, Kur kavosim bernelį? Kur bernelį mes kavosim, Gailestėliu numirusį? Ar į augsztajį kalnelį? Ar į žalę puszynėlį? Ne į auksztajį kalnelį, Ne į žalę puszynėlį, Bet į rutėlių darzelį, Tarp lelijų ir rozėlių. Kada ruteles ravėsim, Aną jauną paminėsim; Kada žales rutas skinsim, Tada vardą jo atminsime, Kol' vainikėlį nesziiosim, Palavą minavosime.

Liutikei 7 Kovo,
Marė Kuszlevyczia.

Margumynai.

— *Trumpa pravardė.* Karalius Szpanijos, Azijoje, su su kuriūm Prancuzija vedė karę, taip vadinasi: Sandelz-Fra Paramindr-Maha — Koulanlankurn-Fra — Khoula-Korn Klav. Tegul tai dabar kas palaiko atmintyje ir greitai isztaria.

— *Pėkszti aplinkui svieta.* Du jauni amerikiszki vokiecziai leidosi pėkszti aplinkui svieta. Jie apsiėmė apeiti į du metu. Dabar jau randasi kelionėje nū 10 Birželio 1894 m. Jie dabar randasi Berlyne, o isz ten eis per Rosiją ir Aziją atgal į Ameriką. Ant dienos jie padaro 12 mylių.

LIETUVOS ISTORIJA

nū seniausiu gadyniu iki Lublino unijai.

PARASZYTA SIMANO DAUKANTO BUVUSIOJO VILNIAUS
UNIVERSITETO PHILOSOFIJOS MAGISTRO.

(Tąsa).

Taip Vytauto pergalės nevien pacioje siaurėje, bet rytūse ir vakarūse sklidurio, kas apraszys tos gadynės galybę Lietuvos ukės, kurios rubezius nū Žemaiczių juros iki Jūdajai jurai ir Dunojaus upei tēsėsi, į rytus lig upei Donai ir Ugrai, į vakarus antrapus Draiczino ir Bielsko baigėsi, viso to kraszto Vilnius buvo būveine. Nebuvo toje gadynėje nei karingesnės nei stipresnės, nei garsesnės už Lietuvių tautą; kaipogi neveltū ciesorius, iszkildams į surinkimą Bažnycios į Konstanciją, kaip virsziaus minavojau, Vytautui paliko saugoti krikščionybę visoje pasaulėje nū antpūlių netikėlių, ir taip lėtingesne buvo senų dienų dorybė Lietuvių, nekaip krikščionių gamta ir gudryba, kurie susikerszė tarp savęs nebrado geresnių sav užtarytojų, kaip Lietuvių.

Pasibaigus toms paliauboms, noris abi pusi ginklavosi, czionai ilgainiu sutarė ant to, jog kaip ciesorius nuspręs, tūmi abi pusi kakinsis, kursai, atkeliavęs į Breslavos pilę, Silezijoje, tokį dekretą akivaizdoje daug didūmenės apreiszke: Toruno sandaros tur atteistos buti, kryževių rubezius po sena palikti, Žemaiczius valdys Jaugalius ir Vytautas iki savo gyvai galvai, judum mirus teks kryževiams. Pilę Jesnie Jaugalius tur gražinti zokonui, kryževiai upę Drevenas adara laikyti, pilę ir maluną Libicz sugriauti, dėl pastrunyjimo Ztotorijos pilės 25000 vengrų auksinų Jaugaliui užmokėti, rubezių tarp Mozurijos ir kryževių po sena laikyti, abejiem amžinai zolas ir abidas užmirszti, prekybą taupyti, imtinius paleisti, beigi tulose vietose pilių priesz pilies nestrundyti. Kas tokį dekretą, kuriame noris punktą sulaužytu, tas 1000 svarų sidabro turės szilti. Siuntiniai Lietuviai ir Lenkų pratestavoją tenaigi akivaizdoje vieszpaczių, stygavodami, jog ciesorius, neperveizėjęs rasztų, dekretą iszdavė ir įkandėn iszleido būgunus su ta žinia pas Jaugalių ir Vytautą, kuriūdu Lietuvoje pasitiko; iszgirdusiu tą neteisybę baisiai supyko; rasztojai tos gadynės sako, jog atėjus tai žiniai it rustu liutu nusibabusiu, už vis Vytautas, kursai tūjau buk atsiliepęs, jog jis ciesoriaus nekviētė į savo sudzias ir savo žyme nei vieną rasztą nepatvirtina: todarin jis ir ciesoriaus dekreto neklauso. Veltu kryževiai savo rasztūse stygavoja pasaulei Lenkus ir Lietuvius esanczius viena tauta, tą patį ir popiezius Martins V sakė. Bet Vytautas to tarėsi negirdys. Ciesorius Vytautą gaubdams, atleido pas jį siuntinius, bet jis nieko neklausė ir Žemaiczių kryževiams niekaip nenorėjo (atidūti. Perr.) ir rubezių į antrapus Nemuno už girios perkelti geidė; ilgainiu vos ne vos minavoti siuntiniai iszklukė nū jo paliaubų pailginimą.

Tūmi tarpu Czekai, dygdami anturėti savo liūsybę, patrako ir nebstengdami daugėnei deszimtinių beiszszilti, apskelbė popiežiaus nebklausyti, ciesorių nū savo ukės-sosto nustumę, su jūmi baisiai baisėsniai kariavo, nebimanydami tokioje rustoje dienoje kur bedingti ir nū ko pagelbos begauti, atleido siuntinius į Lietuvą Jaugaliui ir Vytautui siuloti

savo ukės karuną. Pirmasis tūjau jiems atsakė: „senatvėje esu ir neigaliu paczių krikščionių nevien atskalunų bevaldyti“. Mažne taippat ir Vytautas atsakė. Jaugalius dar pats ketėjo ciesoriui Zigmautui į talką priesz Czekus traukti, jei jis pasiima kryževius isznaikinti ir Parusnį su savimi pasidalyti; ciesorius ant to nieko neatsakė, bet norėdams jį gaubti ir savo talkėju regėti, žadėjo savo dukterį iszpirszti, nesang Jaugaliui ir žmona Peleskatė tūm paczių laiku buvo mirusi, jei dėl savo jaunumo jo duktė negalētu tekėti už jo, tad jam ketina naszlę Vaclavo, Czekų karaliaus, iszpirszti, kuri jam kraityje Sileziją atgabentu. Ciesorius gailindams tūs žadus Jaugaliui, kaip galint jį tildė. Kad tūm tarpu tas ciesorius raszė d. mistrui kryževių, liepdams, idant jis visados apie pakajų kalbētu su Lietuviais ir Lenkais, o gaudams pragumą pasalu jūs neginklūtus antpuldinētu, imstytu ir skardytu, sutraukus Lenkams ir Lietuviams kariauną aiskios muszos vengti, pakajaus lugoti, sandarauti, o patvirtinimą sandarų popiežiui ir ciesoriui palikti. Bet tas pasalumas ciesoriaus iszsireiszke tokioje dingstėje. Numirė ubags praszaletis Lenkūse Konin pilėje, kursai stipdams lugojo, idant jo lupatus nusiųstu kamendotui Toruno. Tas dinkterėjo klausantiems. Pradėjus kratyti skaras nabaszniško, rado ciesoriaus gromatą lupatūse įsiutą, kurią tūjau parodė popiežiaus siuntiniui, o patys emė ginklūtiesi į karę.

Czekai pasiriję liūsaus gyventi ir taip tikėti, kaip jiems rodėsi, kraują latakais goze, grumdami iszpaskūjo su ciesoriumi Zimontu, bet regėdami nestengsę, atleido vėl siuntinius nū Lietuvių talkos klukti. Kas tą galėjo minti, jog Czekai, kurie pirm 150 metų atėję su savo karaliumi į Lietuvą, visugerają jos srytį Somiją arba Žemiją vadinamą nukariavo ir Karaliauczius pilę tenai įkurę, adavė su visu krasztu Vokiecziams, tiems nū kurių szia dien plėszami sav liūsybę ir gyvybę glaudėsi pas Lietuvius, kuriems tiek nelaimų buvo pridarę. Rustas likimas tautų szioje pasauleje. Czekų siuntiniai, kaip sakiau, atkeliavę į Merkinę, rado Vytautą ir Jaugalių bemedziojancziu, kuriūdam vėl siulojo verdami savo ukės karuną, stygavodami, Sileziją senų dienų srytį prie Lenkų, kurią jie apent jiems gražina, jeigu tiktai imtu jūs gelbėti. Be to dar Lenkai, Czekai, Merai yra vienos kilties tautos ir gal ilgainiu vieną ukę įkurti, kuri gana bus stipri priesz kryževius ir ciesorių, visupranariausį Lenkų neprietelių stempti ir jį ramdyti. Vytautas tūm tarpu abejojo, gailėdamas nelaimingos tautos ir, digdams ant ciesoriaus apmaudą nugiežti, vaiszino siuntinius, bet ilgą laiką rymojęs nepriėmė nei jis jų karunos.

Pernykszcziai, negal žinoti lycziaus, Žemaicziai patrakę, savo naują vyskupą ir kuningus iszujo ir bažnyczią sudegino; tūmi dar nekakindami, kryževių krasztą emė siaubti, užvis apygardas Klaipėdos didei baisiai kardu ir ugnia nuteriojo. Vytautas buk liepęs jų 60 tėvunų, kaip sako, nukirsti. Rasi ilgainiu atsiras koki rasztai, kurie tą notį iszreiks.

(Toliaus bus.)

